

* Izvrstna prst za gnojne in gorke grede je tista, katere nabereš po travnikih in pašnikih po krtinah. Naberi je pa jeseni, deni jo na kup ter jo večkrat premeči. Ako je zelo mastna, moraš jo seveda s peskom pomešati. Tudi cveticam v loncih se kaj dobro prilega.

* Kakšna sadna drevesa pozebejo poprej? Kolikor bolj so dozorele enoletne mladike, tem manjša je nevarnost, da bi pozebla drevesa. Čim bolj gorko in suho je bilo poletje pred zimo, tem manjša je nevarnost, da bi pozebla drevesa, zato ker ravno od poletnje toplote je odvisna zrelost enoletnih mladik. Mokra poletja so torej nevarnejša drevju, da pozebe. Res je sicer, da hud mraz izjemno tudi popolnoma zrel les pomori, ali na srečo takih nenavadnih mrazov pri nas navadno ni.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

98.

Pri sultanu maročanskem.

Na se zadnje je prišel nov nepričakovani bavbav, ki je tudi hotel imeti svoj delež. In ta bavbav je bil sam marabut Sidi Mustafa. S kraja ni hotel povedati, koliko bi rad, govoril je o malenkosti, ali ta malenkost je vino rastla tako, da je postala velika svota. Zahteval je 80 španjolskih tolarjev. Vgriznil sem tudi to lesniko, kaj sem hotel. No hvaležni marabut mi je obljubil, da me za to popelje na neko nabožno svečanost, katere ne vidi vsak. Menim, da sem do sedaj jaz edini Evropejec, ki je videl tako svečanost. Obhajal je to svečanost nabožni red Issauahov. Ti meni bi radi dokazali čudovito sposobnost, ki jim jo baje podeljuje ustanovitelj, da morejo brez škode povživati strup in druge škodljive stvari.

Vrata v judovsko četvrtje so bila uže zaprta, ko smo prišli z Judove hiše, ali pest drobiža jih je odprla. Korakali smo po popolnoma neznanem mestnem četvrtju s početka po krivih ulicah, potem po širokej poti, ob kateri je bilo mnogo podrtin, in slednjič smo dospeli v ono četvrtje, ki se širi blizu lepe grobnice Sidi Ben el Abbasa, ki je varuh Marokanske. Nismo šli prav mimo grobnice, ali toliko sem vendar opazil pri mnogih podrtinah, pri katerih sem jo kedaj pa kedaj na oči vjel, da je pozidana v slogu mošej, ima pet kupol ter masiven minaret. V Maroku je toliko podrtih hiš, kakor menda nikjer na svetu. Če se drugej podere hiša, postavijo novo, a če to ni moči, odstrane vsaj posipino. Ne tako v Maroku. Policija se ne briga za to, drugi tudi ne. Zato so ulice in pota nesnažne. Tudi mrhovine leži tu in tam, ki napravlja hud smrad. Tlaku ni nikjer

po zimi leži blato po ulicah, in po letu se vali debel prah.

Hiša Mekkadamova, to je redovnega načelnika, stala je ob cesti, na kateri je bilo izredno mnogo podrtin. Mekkadam je bil provincijal maročanskim Issauahom. Zamenivši nekoliko mističkih znakov drug drugemu stopili smo v hišo. Tako lepe maverske hiše še nisem videl do sedaj. Škoda, da je uže vegasta. S tega pa sodim, da je zelo stara. Maverske hiše mnogo dalje trpé kot evropske. Po pet sto let stare hiše so sploh še trdne. Sodim, da je bila ta hiša pozidana za časa moči in slave maverske. Tudi krasna arhitektura me je potrjevala v tem mnenju.

Pri hiši sta bila dva dvora, na obeh je bilo dosti gostov, ki so sedeli ali čepeli po tleh. Samo odličnejši možje so sedeli s podvitimi nogama. Galerije prvega nadstropja so bile obrobene z jako fino izrezljano leseno ograjo, izza katere so gledale do oči zavite ženske. Sidi Mustafa me je postavil mej dva zelo priletna starčka na mesto, ki je bilo odločeno odličnjakom. Spustil sem se na tla. Bil sem edini Evropejec, kakor tudi edini nemohamedanec v tej skupščini. Pozneje sem se več potov sam sebi čudil, da sem se podal brez vsega varstva med te fanatike. Toda imam navado, kadar potujem po barbarskih pokrajinah, da pokazujem popolno zaupanje barbarom, in to mi hodi prav povsodi.

Nabožna svečanost se je pričela s popevanjem skozi nos. Nakrat mej najmočnejšim pevanjem in kričanjem vernikov, pa oglušnim ropotanjem z bobni, vzdigne se prvi za svečanost odločen menih ali brat, kakor so mu rekli, ter prične išdeb. Išdeb je nabožen ples. Prav za prav to ni noben ples, ali drugega imena nimamo za ono umerjeno, s početka polagano, ali vedno brzeje majanje in zvijanje telesa, ki se sprevrže slednjič v krčevito kretanje. Pri išdebu meče plesalec glavo in gorenjo polovico života gori in doli, kakor da se globoko klanja. Ko je plesalec to nekaj časa uganjal, nastopil je drugi, potem tretji, in slednjič jih je bilo šest, ki so se omotni zvižali in metali sem in tje. To je trajalo pol ure. Nobeden, ki začne ples, ne sme odnehati, dokler ne pade v paroksizem, v vrhunec išdeba. Zvijanje in metanje z glavo in životom je bilo čedalje brzejše, klanjanje čedalje nižje, tako da je slednjič prišla omotica utrujenosti. Pene so tiščali, oči so se jim izbulile, metali so se kakor da so ob pamet, slednjič so pocepali drug za drugim po tleh. To je bila ekstaza. Ta hip, tako zatrjuje verski zakon redov, pribaja duh ustanoviteljev k učencem svojim, ki ležé v nabožnej blaznosti, ter jim podeli moč, da morejo brez hudih nasledkov povžiti strup in druge škodljive stvari. V divjem neredu so se valjali fanatiški bedaki po tleh, tulili so kot merjasci, kazali so ostre zobe, izmed katerih se je pocejala bela slina, in hlastali so po onih gledalcih, kateri so sedeli blizu njih, kakor da jih hočejo na kosce raztrgati. To stanje paroksizma bratov je dalo menda povod pravljici, da žró človečje meso na tem plesu.

Res so se vedli kot krvoločni ljudožrci, ali žalegu niso učinili nobenemu.

Kedar so bili vsi plesači v paroksizmu, prinesli so strežniki veliko pokrito skledo, s katere je odveznil pokrov poleg mene sedeči starček. Ali sem se zgrozil, ko je bila skleda odveznjena. Zamrgolele so v njej kače, škorpijoni, gašarice in krastače. Starček je postavil skledo med steklače. Koj so pali kot gladni volkovi po nagnusnej hrani in jo požrli. Prevare tu ni bilo nobene, kakor pri naših glumačih. Gledal sem na lastne oči dedce, kako so zvečili kače in škorpijone, in po bradi so se jim sline cedile. Nikakor pa ne trdim, da so kače in škorpijoni še imeli strup v sebi.

Po tej ceremoniji je bilo pogostovanje, in slednjič oglušna molitev. Kedar je Sidi Mustafa vstal, vstal sem tudi jaz. Ven grede mi je namignil, da je treba dati daru redu. Povprašam ga, koliko naj darujem. Sidi Mustafa se je obrnil k Mukkademu, ki je zahteval 10 španjolskih tolarjev. Kaj sem hotel, dal sem jih, ker sem predobro znal, kje sem.

Koliko ima Maroko stanovnikov ne znam. Živ krst v Evropi ne zua tega. Potniki se ne ujemajo. Jackson na primer, ki je bil v Maroku 1811. l., sodi, da jih je 270.000. Ali to je sila pretirano. Gräberg sodi, da jih je 50.000, in Chenier, da jih je k večjemu 30.000. Poslanik Höft, ki je v prejšem stoletju pohodil Maroko, pa meni, da jih ni več kot samo 20.000. Kar se tiče mene, dejal bi, da jih je do 50.000.

Štiri tedne sem bival v Maroku, ali samo trikrat sem prišel z judovskega četvrtja. Cesar je skrbel zame tako očetovski, da mi je kar naravnost prepovedal z doma hoditi. Ali tako so postopali še z vsakim Evropejcem, ki je bil pred menoj v Maroku. Toda nikari ne mislite, da je cesar tak fanatik. Nikakor ne, cesar bi rad dovolil marsikaj Evropejcem, ali podložniki ne dajo k sebi. Vlada je tedaj brez moči, kar se tiče Evropejcev ne more jih, če bi še tako rada, obvarovati fanatizma Mavrov in Kabilcev. Zato je Maroko Evropejcu, zabita pokrajina, zabitejša od samega Kitaja. Sam cesar je ne more odbiti Evropejcem.

Tičal sem toraj doma v Judovej hiši ter poslušal hčer njegovo, ki mi je pripovedovala razne znamenitosti, običaje in pripetljaje maročanske. Naj vam zapišem povest o starej Mavrinji z Mogadora.

Koran je edini zakon pravovernemu mohamedancu. V koranu pa stoji tudi to-le: „Oko za oko, zob za zob.“ In tega ni zahteval menda še nihče tako dosledno in točno, kakor stara Mavrinja z Mogadora. V tem mestu so prebivali štirje Evropejci, eden je bil Anglež. Tržil je z Marokom. Tudi sam cesar je kedaj pa kedaj naročil pri njem to in ono, in mu prodajal, kar je imel na prodaji. Naklonjenost cesarjeva je bila na veliko korist Angležu pri trgovini, toraj se je pazil, da ne napravi kaj takega, kar bi ga utegnilo spraviti ob naklonjenost. Ali Angležu je bil zelo dolg čas v Mogadoru, vzlasti ob nedeljah ni vedel, kamo bi se obrnil. Ker ni

bilo tu cerkve angleške, da bi hodil molit, tedaj se je udal pijači. Neko nedeljo se je zopet dobro nalezal pijače, in nasledek temu je bil, da je šel s hiše na ulico, ter uganjal, kar uganjajo pijanci. Tudi je opletal s paličico okoli sebe. Pa gladi spaka! Ne vedé je vsekali s paličico staro Mavrinjo po ustih in jej izbil dva zoba. Anglež se je hrohtal temu, a starka se ni. Vzela je dve priči in šla k sodniku, kjer je zahtevala dveh zob od Angleža, kakor vleva koran. Sodnik je poklical Angleža in mu izjavil, da mora dati zoba starki. Anglež ni hotel nič slišati o takošnji kazni. Šel je povedat poslaniku svojemu, kaj se mu je pripetilo. Poslanik se je praskal za ušesi. „Ali morda nastojate, da dojde angleška flota in bombarduje Mogador, kaj?“ povprašal je trgovca.

(Dalje nasl.)

Naši dopisi.

Iz Železnikov, 19. jan. (Javna zahvala). Tukajšnji rojak, blagorodni gosp. Taler Anton, vpokojeni c. kr. vojaški uradnik in posestnik na Štajarskem, ki se je že o času obhajanja 40letnice vladanja Njegovega ces. kralj. apostolj. Veličanstva cesarja Franc Jožefa I. skazal tukajšnji šolski mladini velik dobrotnik, spominjal se je zdaj tudi po drugej strani naše ljudske učilnice same, katero je on obiskoval v svojih mladostnih letih. Poslal je namreč za okinčanje učne dvorane o cesarskih in družih primernih slavnostih prelepi sliki cesarjeviča prestolo-naslednika Rudolfa in Njihove visokosti gospe soproge Štefanije v jako dragocenih in umetno izdelanih pozlačenih okvirih, ki merijo na visokost po 98^{cm}. Ta znameniti dar je res tak, kakor se z enakim komaj kaka slovenska ljudska šola ponašati zamore. Naj bo toraj blagorodnemu gospodu daritelju z tem izrečena serčna in topla zahvala; inili Bog pa naj mu to poplača z časnim in večnim blagrom!

Jos. Levičnik,

učitelj in načelnik kraj. šol. sveta.

Iz Ljubljane. — Presvitli cesar darovali so požarni straži v Železnikih 80 gld.

— Deželni odbor prejel je potem deželnega predsedništva od ministerskega predsednika cesarjevo zahvalo za čestitanje, katero je po ravno tisti poti izrekel odbor povodom zaroke nadvojvodice Valerije z nadvojvodom Franc Salvatorjem.

— Velik in sijajen ples bil je ta ponedeljek pri gospodu deželnemu predsedniku. Gospod in gospa baron Winkler povabila sta na to veličastno, domačo veselico nad 200 oseb, odličnih zastopnikov ces. uradov, vojaštva in samoupravnih oblastev. Vabljenih pa se je vdeležilo res tudi toliko število, da so bili veliki prostori obšir-